

Arvamus mootorsõidukimaksu eelnõu kohta

30.10.2023

Eesti Naisteühenduste Ümarlaud on tähelepanelikult jälginud mootorsõidukimaksu eelnõu koostamist alates väljatöötamiskavatsuse esitamisest. Saatsime väljatöötamiskavatsuse kohta tähtaegselt ka oma kirjalikud seisukohad, kuid näib, et need ei jõudnud kohale. Seetõttu kordame oma varasemalt esitatud seisukohti.

Eelnõus sätestatud maks kohtleb ebavõrdselt neid, kellele auto omamine ei ole elustiilivalik, vaid sõna otseses mõttes ellujäämise küsimus. Ehk hajaasustuses olematu või puuduliku ühistranspordiga piirkondades elavaid inimesi ja seal tegutsevaid ettevõtjaid, samuti eakaid või puudega inimesi, kellele auto kasutamine annab võimaluse tööturul osalemiseks, aga ka lasterikkaid peresid, kelle vajadusi ka hästi korraldatud ühistransport ei kata.

Sellisel kujul mootorsõidukimaksu kehtestamine on meie hinnangul selgelt maaelanikke, lasterikkaid peresid ja puudega inimesi diskrimineeriv ja läheb seetõttu vastuollu põhiseaduses toodud diskrimineerimise keeluga. Kaudseks diskrimineerimiseks loetakse teatavasti seda, kui näiliselt neutraalne säte seab mingi ühiskonnagrupi teistega võrreldes ebasoodsamasse olukorda, nagu mootorsõidukimaksu seaduse eelnõu kahjuks teeb.

Väga piiratud sihtgrupile, vaid puuetega inimeste jaoks spetsiaalselt ümber ehitatud sõidukitele maksuerisuse kehtestamine paneb äärmiselt raskesse olukorda maapiirkondades elavad pered ja eeskätt maanaised.

ENÜ poolt aastatel 2020-2021 läbi viidud küsitluses, kus osales üle 1000 naise üle Eesti, selgus, et 70% töötavatest naistest vajasis tööl käimiseks autot, sest ühistransport kodukohas kas puudus üldse või ei liikunud sobivas suunas või vajalikul ajal.

Arvestades asjaolu, et maapiirkondades on palgad oluliselt madalamad kui Tallinnas, võib automaksu kehtestamine olukorras, kus puudub vajalikul tasemel ühistransport, muutuda oluliseks takistuseks maanaiste tööturul osalemisele. See oleks otseses vastuolus Eesti rahvusvaheliste kohustustega soolise võrdõiguslikkuse edendamisel, konkreetsemalt CEDAW konventsiooniga.

Meie hinnangul suurendaks sellisel kujul eelnõu vastuvõtmine nii üldist ebavõrdsust ühiskonnas kui ebavõrdsust naiste ja meeste vahel.

Eelnõu seletuskirjas toodud sotsiaalsete mõjude analüüs on äärmiselt pealiskaudne, selles käsitletakse põgusalt vaid mõjusid vähekindlustatud leibkondadele ja puuetega inimestele. Seejuures selgitatakse patroneerivalt, et maksukoormuse vähendamiseks tuleks valida väiksema maksukoormusega sõiduk. Selgusetuks jääb seejuures, kas silmas peetakse elektriautot, mis pole sihtgrupile ilmselgelt taskukohane, või praegusest vanemat ja väiksemat autot, mis ei sobi aga näiteks paljudes maapiirkondades lagunenu teedel liikumiseks. Täiesti käsitlemata on mõjud regionaalarengule ja demograafiale. Kindlasti ei piirdu seaduse negatiivsed mõjud ainult puuetega inimestega, nagu seletuskirjas on välja toodud.

Samuti on väga pealiskaudne eelnõu majanduslike mõjude hinnang.

Sellisel kujul ei vasta seletuskiri meie arvates kahjuks hea õigusloome ja normitehnika eeskirjale.

Eeltoodut arvestades teeme ettepaneku sellisel kujul eelnõud mitte vastu võtta.

Kui siiski soovitakse eelnõuga edasi liikuda, teeme ettepaneku näha ette maksuvabastus vähemalt kõigile väljaspool linna elavatele leibkondadele, lasterikastele leibkondadele ja puuetega inimestele.

Lugupidamisega

Harda Roosna, ENÜ eesistuja

Eha Reitelmann, ENÜ peasekretär